

PROPRIETAR - DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foarte înscrisă în Registrul de publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foarte bisericăscă — Apare în fiecare Sâmbătă

CRAIU NOU

(+). Exact la o săptămână dela pronunțarea oribilului verdict dela Viena, — Vinerea Patimilor pentru România — ieri, Vineri, la ora 8, Suveranul Țării, Regele CAROL II, a abdicat în favorul Fiului său Mihai care, la ora 9.30 a depus jurământul în fața d. gen. Ion Antonescu, Șeful Statului și președ. Consiliului de miniștri; a Sanctității Sale Nicodim, Patriarhul României și a d. Gh. Lupu, primul preș. al Inaltei Curți de Casație. A fost scurt, grav și cuprinzător acest jurământ: „Jur credință Națiunii Române. — Jur să păzesc cu sfințenie legile Statului. — Jur să păzesc și să apăr ființa Statului și integritatea teritoriului României. — Așa să-mi ajute Dumnezeu“. Cu aceste juruințe pe buze a urcat Tronul României cel ce de acum încolo este și va fi MIHAI I, Regele tuturor Românilor.

Momentele în cari tânărul vlăstar regesc primește asupra sa povara cărmuirii României, sunt dintre cele mai tragice: S'ar fi putut auzi, pe unde eterice, în Palatul Regal din București, chiar în clipele depunerii jurământului, urletele barbare ale celor ce intră, cu paradă de carnaval, pe pământul Ardealului nostru, pentru a robi, în câteva zile, fără să întâmpine vreo împotrivire, peste un milion și trei sute de mii de frați de-ai noștri de limbă și de sânge. În aceeași vreme o privire în suflete ar fi putut desluși un ocean fără margini de umilire, durere și rușine pentru câte am pățimit dela străini haini și dela vrășmașii din casă, încălziiți, înfoliiți și ghiftuiți la sânul Patriei care acum sângeră. Dar nestrămutată ne este credința că Dumnezeuul părinților noștri, după ce ne-a pedepsit, ne va milui din nou, dăruindu-ne suflet nou, într'o lume nouă.

Reînscăunarea Regelui Mihai I se face la timp. Atmosfera nouă în care își începe domnia e o cheazășie ce îndrituește toate nădejile de mai bine. Departe de noi păcătoșenia de a arunca cu noroiu după celce se duce, care, dacă n'ar fi clădit atât de mult pe lichele și inconștienți, ar fi putut înfăptui minuni în Țara ce l-a primit cu atâta drag, și despre care când se vorbește nu-i îngăduit să se uite că e tatăl Suveranului nostru de acum. Dar, deoparte faptul că are de prim sfetnic pe „omul de caracter care n'a cunoscut mijloacele prin care se ajunge mai ușor“ (cum caracterizează d. N. Iorga pe Gen. Antonescu, ajuns prim ministru așezându-l la câteva ceasuri după ce a scăpat din temniță), de altă parte noua orânduire,

Să ne stăpânim durerea

— Cuvânt părintesc către fiii ce rămân acasă și către cei din robie —

de Mitrop. Alexandru Nicolescu

Când mă gândesc la furtuna năprasnică ce s'a abătut în vremea din urmă asupra scumpei noastre țări românești și a neamului nostru: pierderea Basarabiei, cedarea Cadrilaterului și acuma mai nou mutilarea Ardealului nostru, pentru a fi încorporate părți curat românești Ungariei, mă cutremur în toată ființa mea și nu pot să opresc lacrimile amare ale durerii crâncene. Am plâns și eu împreună cu fiii neamului, împreună cu voi toți născuți pe glia scumpă a Ardealului udat de atâtea lacrimi și frământat de sângele alor noștri, de atunci, de când divul Traian ne-a așezat pe aceste plaiuri. Hotărîrea nefastă dela Viena ne atinge grav, mai ales pe noi fiii Bisericii române unite cari locuim în masse compacte tocmai în părțile nordice ale Ardealului, cari prin dictatul dela Viena se rup în mod violent din trupul neamului, sfâșiat încă odată și ciopărtit din partea dușmanilor noștri neadormiți.

A fost rupt Maramureșul voevodal, țara Mihaleștilor, Giurceștilor, a familiilor Dunca și Dan; rupt a fost Satu-Mare a leului dela Șișești, Vasile Lucaciu; ruptă Bistrița-Năsăudul eroilor grăniceri români; rupt Bihorul Vulcanilor și-a lui Pavel; rupt Clujul lui Roman și Silași; ruptă țara lui Bărnuț, a lui Gh. Pop, T. Mihali, etc. — Tot fășii vii din sufletul neamului.

Un milion și ceva de Români, fii ai Bisericii noastre, un milion și jumătate aproape dacă-i socotim pe toți românii noștri încăpuși pe mâna vecinilor noștri dela apus, au fost smulși dela sinul mamei ca să tânjească în streini de dorul maicei iubitoare, de dorul patriei lor scumpe România. Dacă și asta e dreptate, nu mai știm ce este dreptate pe lume!

A fost palmuit trecutul istoric care ne-a găsit mereu în masse compacte pe aceste plaiuri de când s'a plămădit poporul daco-roman. S'a trecut peste luptele noastre din trecut, peste revoluțiile pe cari le-a făcut neamul nostru din Ardeal, de atâtea și de atâtea ori, ca să scuture lanțurile robiei. Le cunoașteți ca și mine.

În sensul căreia noul Rege va domni, lăsând răspunderea guvernării altora, așa cum atât de des și de categoric a cerut și până acum d. Iuliu Maniu, unul dintre cele mai lucide capete și mai dârze voințe ce are neamul nostru, ne dă tot dreptul să vedem viitorul într'altă lumină ca trecutul apropiat.

TRĂIASCĂ REGELE!

S'a trecut peste hotărîrile dela Alba-Iulia când, peste 100.000 de Români, veniți din Maramureș și Ugocia și Satu-Mare, Sălaj, Bihor, Banat, din toate unghiurile Ardealului, au proclamat la 1 Decembrie 1918 voința lor nestrămutată de a se uni pe veci cu patria lor mamă; hotărîre la care s'au alăturat cu însuflețire și concetățenii noștri Germani în adunarea lor dela Mediaș.

N'au fost destule, deci, suferințele de veacuri ale uni popor iobag ahtiat, sărmanul de el, după un locșor la soare, după o fărâmă de lumină a soarelui libertății naționale; n'au fos destule progromurile din trecut, roțile de tortură, furcile de spânzurătoare, temnițele dela Vaț și Seghedin și de aiurea, și confiscările de averi. Se deschide din nou acest Calvar al suferințelor, pe care-l prevăd cu certitudine în ciuda asigurărilor solemne ce ni se dau din partea adversă că vom fi tratați uman și ni se vor da libertăți largi. Cunoaștem noi aceste libertăți din experiența amară și tristă a trecutului multiseclar. Nu se convertește mentalitatea de veacuri a adversarilor noștri iucapabili, de azi pe mâine. Deplâng soarta fiilor mei ce atârnă ca sabia lui Damocle deasupra capului lor și plâng și mă tânguiesc și eu gândindu-mă la moartea sufletească a acestor fii și desigur și la moartea trupeză a multora dintre dâșii. Pilda Rutenilor din Rusia Subcarpatică este un avertisment.

Noi, Arhierii celor două Biserici românești, cari am avut parte de grea răspundere acolo în sfatul suprem al țării, ne-am făcut datoria alături de foarte mulți dintre cei mai buni fii ai neamului. Dacă na'm răsbit totuși cu dârza noastră împotrivire, nu vreau să acuz și să osândesc categoric pe ceilalți cărora li s'a părut că trebuie să salveze din trupul țării noastre ceea ce este de salvat, pentruca într'un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, dar care va veni cu certitudine matematică, să poată reface hotărîrile vechi ale țării noastre scumpe. Au crezut că trebuie să aleagă între două rele răul cel mai mic, ca să nu riște totul.

Adevărul este că ni s'a impus prin notă ultimativă acel dictat dela Viena care ne stîrbește atât de adânc și de mult hotărîrile Ardealului nostru scump și drag. Ne amnița primejdie simultană și dela răsărit și dela apus, și ne socoteau, dacă nu acceptam dictatul zeilor zilei, de turburători ai liniștii Europei în Balcani și în Bazinul Dunărean și de dușmani declarați ai intereselor lor, amenin-

țându-ne că ne vor trata în consecință în caz de nesupunere.

Iubiți Fii! Voiu zice și eu cu Iov: „Domnul a dat, Domnul a luat. Fie numele Domnului binecuvântat.“ Mă supun lovitului crâncene pe care ne-au dat-o dușmanii seculari cu învoirea lui Dumnezeu. Voiu purta cu resemnare durerea ce s'a abătut ca o furtună năprasnică asupra capetelor noastre în nădejdea infalibilă că ne vom ridica cu toții de pe acest pat de Procust al suferințelor ce ne martirizează trupul neamului și că Domnul după ce va fi trecut proba aceasta crâncenă ne va mângăia ca și pe Iov cu recăștigarea a tot ce am pierdut, ba cu sporirea chiar a avutului nostru național.

Sus să avem inimile! Iubiții mei fii. Eu știu un lucru: că Domnul omoară și face viu, pogoară la iad și ridică. Domnul face sărac și înavuște, umilește și înalță. Iară celor ce cred că ne-au produs răni mortale pentru totdeauna, cari nu se vor vindeca, le răspund: „Nu se întărește omul cel puternic întru tăria sa. Domnul slab va face pe contrarul său, Domnul cel sfânt“.

Poate că am meritat, de altfel, această pedeapsă vremelnică, noi cari în acești 20 ani prea mult ne-am lăfăit în bine, cel puțin unii dintre noi, și prea ne-am dușmănit unii pe alții și prea am risipit din bogăția țării de jos până sus pe scara socială, depărtându-ne dela poruncile Domnului. Vreamea este să ne pocăim în sac și cenușe și să ne întoarcem dela căile noastre rătăcite la căile Domnului. Atunci cu milă se va întoarce Domnul și spre noi și iarăși da-va tărie împăraților noștri și va înălța cornul unșilor săi, cum se spune în rugăciunea Anei, mama lui Samuil profetul.

Iubiți Fii! În aceste vremi de grea cumpănă, îndemnând vă îndemn la rugăciune stăruitoare individuală și colectivă către Domnul îndurătorilor. Vă îndemn la ascultare oarbă, față de poruncile mai marilor voștri. Să pă-

strați ordinea și liniștea ca să nu întindeți pretext dușmanilor noștri de a se năpusti asupra noastră. În păstrarea ordinea și în unirea voastră desăvârșită și în ascultarea față de căpeteniile țării este chezașia victoriei viitoare, a resurecțiunii noastre naționale, care va să vină cu certitudine matematică.

Iară fiii noștri din părțile rupte din trupul țării să nu uite că este un Dumnezeu în ceruri și că nu este alt Dumnezeu în afară de El, care poate ucide, dar iarăși să ne facă viu, și să ne bată, dar iarăși să ne vindece. Să-și aducă aminte că nu este sfânt ca Domnul și nu este drept ca Dumnezeuul nostru. El ieși-va spre mântuirea poporului său și pune-va pe capetele celor fărâdelege moarte. Să-i zică neîncetat: „Doamne afară de tine pe altul nu știm, numele tău numim. Doamne Dumnezeu nostru pace dă-ne nouă (Isaia Prorocul Cap. 26). Sper că preoții, cari nu-și vor părăsi turma sub nici un motiv, vor aminti acestea neîncetat fiilor lor suleștești.

Vă strâng pe toți la sinul meu părintesc iubiții mei fii, ruși dela sinul mamei-patrii, îndemnându-vă să spuneți și voi din mijlocul flăcărilor cupătorului de suferințe, împreună cu cei trei tineri, către Domnul: „Urmăm ție cu toată inima Doamne, și ne temem de tine și cercăm fața Ta; să nu ne rușinezi pe noi. Și fă cu noi după blândețea Ta și după mulțimea îndurătorilor Tale. Scoate-ne pe noi după minunile tale și dă mărire numelui tău Doamne“.

Darul Domnului să fie cu voi cu toți!

Ceeace nu se poate. Nedreptatea strigătoare la cer, care ni-s'a făcut prin dictatul dela Viena e dintre acelea ce nu pot fi răbdate și nici nu pot dăinui multă vreme. *Violenta non durant.* Și față de noi s'a recurs la violență în clipe de slăbiciune rușinoasă. În „Universul“ din 4 Sept. c., d. Ion Lugojanu scrie, și noi îi înțelegem și-i simțim toată amărăciunea și justețea rândurilor ce urmează:

Trăim clipa cea mai întunecată a istoriei noastre. Prin arbitrajul dela Viena se prăbușește într-o zi idealul etern al unui neam, dreptatea milenară a unei națiuni, temelia cea mai puternică a unei țări. Pierdem fără luptă, cu armele netrebnice în mână, jumătate din Ardealul dobândit țării prin jertfa sutelor de mii de morți și prin voința liber și solemn exprimată a tuturor copiilor lui.

Il pierdem în numele unei păci, pe care n'o avem; în numele unei dreptăți, care ni tăgăduiește; în numele unei ordine noi, care va fi izvorul nesecat al unor vremuri turbulente de-alungul deceniilor, ce vor veni.

Nedreapta dominație seculară va apăsa din nou milioanele de Români rămași peste hotare trase prin silnicie, fără nici o îndreptățire etnică sau istorică, politică sau morală.

Revizionismul își schimbă țara — de rândul acesta pe bună dreptate. Indignarea, pe care o trezește lovitura mortală, nu se va potoli niciodată. Liniștea și pacea nu se vor restabili niciodată, dacă nedreptatea nu va fi reparată. Uitarea nu va reveni niciodată. Națiunile pot avea eclipse trecătoare; conducătorii lor se pot încărca de grele răspunderi, împrejurările internaționale pot fi neprielnice, dar drepturile eterne ale națiunilor nu se pot prescrie și sufletul neamurilor nu se poate prăbuși pentru totdeauna în rușinea renunțării fără luptă, a greșelilor fără răspundere sau a așteptărilor fără speranță.

Neamul românesc întreg nu va uita, nu va ierta. El își reia doliul întrerupt pentru prea scurtă vreme. Un blestem greu gemează în gâttele amuțite de uimire și de mânie, dar de pe pământul din nou robit al Ardealului, și de pe pământul amenințat al țării sale ridică istorică protestarea solemnă, care va pârghia luptei, ce va începe mâine.

A vorbi este a semăna; a asculta este a culege.

□ □ Foia „Unirii“ □ □

Cum se înfiripă o asociație religioasă

de pr. Felician M. Soran

Învățătura Mântuitorului și acțiunile Lui, vor servi de cod organizatorului creștin. Arhitectura, metoda Lui de a crea cadre, nu va fi întrecută de nimeni niciodată. De ce să nu căutăm la El izvorul tacticii, a zidăriei și a înțelepciunii noastre?

Mântuitorul, din felul cum a ierarhizat și distribuit secretele religiunii, pe cum am arătat în partea întâia a articolului, a făurit cadre, până ce s'a ajuns la instituția nepieritoare: Biserica, iar numele lui Simon a fost schimbat în Petru, cap al ei și s'a pus bazele sistemului nostru. Dinamica cu care au operat totdeauna creștinii primelor veacuri, a fost învățătura lui Hristos și tot ajutorul le-a fost dat prin Spiritul Sfânt. Chiar din această cauză Hristos și Spiritul Sfânt trebuie să fie la baza dinamicii noastre, creind sub protejuria Spiritului Sfânt (care de cei cari vor fi conducătorii organizațiilor din viitor, va fi cinstit și adorat. La sedii, prin semne alegorice, se vor arăta puterile ascunse ale spiritului divin) dinamica adevărată.

Întreprinderile mari creștine, de clădire spirituală, trebuie să fie ierarhice (iară nu democratice și anarhice, asociații pe acții, asociații de statute) vor primi din viața internă a conducătorului, cu mare disciplină, tact și

însuflețire, și cu minimumul de formalități și statute. Statutele să fie mai mult de disciplină, iară nu de obiective. Pentru că o armată nu pentru aceea câștigă orașe și țări, pentru că este armată și vrea să cucerească, ci pentru că este disciplinată, are spirit combativ, este înzestrată și condusă cu tactică. Pentru noi obiectivul să fie Ceriul, cucerirea lui și lupta contra Infernului, căci toate cele ce le folosim în acest scop sunt mijloace slabe. — Să nu-și închipuie cineva, că dacă se conformează unor statute, poate să chinuiască Iadul. Chiar în lupta noastră sufletească, frământările cele mai ascunse, nizuințele cele mai sublimе, niciodată nu le putem fixa pe hârtie, pentru că atunci când sunt fixate, sunt în multe privințe și depășite de terenul nou, lupta nouă ce ni se cere. Da, trebuie statute, dar acelea cu totul altfel vor fi ca cele ps. democratice, de partide de sufragiu, de ținte fără de importanță strategică, de opăcire continuă și tângjire a conștiințelor. Dacă am face acestor considerații o concluzie, lupta noastră, a creștinilor, nu este o luptă după statute, ci o luptă mișcătoare de idei, bazată pe o ierarhie puternică, cu toate calitățile tactice recerute, pătrunsă de demnitate și adevărat suflu combativ.

O altă considerație: Asociațiile religioase sunt fortărețe vii, atât în lume pentru Biserică, cât și pentru celce le construiește. Combativitatea lor depinde totdeauna de lupta internă și combativitatea aceluia care le comandă; sunt cumva în serviciul vieții sale interne, pentru apărarea ei și prin a ei a tuturor. Și este mai sublim, decât să aperi un „statut“, o

hârtie mică cu cerneală, sau cu tuș de tipoid grafic. Fiecare luptător de viață internă trebuie să tindă să aibă partizani. Pentru că sbornează în unghi spre țările calde, așa este mai ușor și mai plăcut. Și fiecare spirit puternic și încrețit, merită să fie ajutat de cei cari vrea să ajungă la aceeaș țintă, dacă dibăcia lui inventează un mijloc de a-i duce pe toți acolo la țintă mai repede.

E chiar ca și în lumea politică: un dictator pentru cine luptă?, pentru el numai sau pentru fericirea și bunătatea întregului său neam?

Intr'adevăr, statutul cel mai bun este sufletul combativ. Statutul cel scris este materialist și dela sine îl împie pe fiecare în onoarea de conducător. El nu cunoaște altul decât din deosebite, oameni, căliși, ci asigură tuturor mai întâi onoare, și spune: „Închină-mă mie și te voi face conducător; nu trebuie să-ți bați capul că lumea se răstoarnă, că cerul o muncă uriașă pentru stăvilirea răului ca toate acelea lucruri nu trebuie să-ți bați capul. Pentru tine ajunge să împlinești ceva din program și ești vrednic de a fi sărbătorit și purtat pe umeri. Ești om de ispravă!“ Statutul nesocotit, care acordă prea mult, citit plebei, o anarhizează. Câte invidii, câte partide, câte revolte! Când dă greș sistemul nu se ajunge la forme de cimentare de muncă de interesată recerută. Mântuitorul nu s'a sprijinit pe plebe, ci le-a spus pe față Apostolilor: „Nu voi m'ăți ales pe mine, ci eu v'am ales pe voi“ — El și-a chemat pe colaboratorii săi și i-a cules — care vreți să veniți?

Regim nou. După atâtea schimbări de guverne, mai ales în ultimii ani, am ajuns și la schimbare de regim. Faptul s'a produs în noaptea de 4 spre 5 Septembrie c., când a preluat guvernul d. Gen. Ion Antonescu, investit cu puteri dictatoriale.

Cel dintâi act al noului premier, care, când scriem aceste șire, nu-și are încă format cabinetul, a fost *suspendarea Constituției* din Februarie 1938, și *disolvarea Corpurilor Legiuitoare*. — Altă măsură luată în zodia noului regim este *reducerea prerogativelor regale* la următoarele:

Regele este 1) Capul oștirii; 2) El are dreptul de a bate monedă; 3) El conferă decorațiile române; 4) El primește și acreditează ambasadorii și miniștrii plenipotențari; 5) El aprobă modificarea legilor organice și numește pe primul ministru însărcinat cu depline puteri — toate celelalte puteri ale Statului rămânând să fie exercitate de Președintele Consiliului de Miniștri.

Acest decret s'a semnat de Regele în 6 Septembrie c. — În aceeași zi și-a dat și abziștirea.

Bizantinisme

Tot ce-am scris pân' aci, am scris *pentru a obține dela pâr. Oct. Popa să se unească cu noi* — clericii tineri — *în rugăciuni*, mulțumind lui Dumnezeu **nu** pentru că în Biserica noastră e (admisă) tolerată „clerogamia“ ci pentru că a prins rădăcini adânci celibatul în seminariile noastre unite, unde fiecare cleric, de dorit să „vrea“, cu ajutorul lui Dumnezeu, și să creadă că sunt în stare să trăiască în starea celibatară, după cuvintele Domnului“ (*Mat. 16, 24—25; Luca 14, 33—35*).

Iată o inovație latinizantă (celibatul), o influență și o imitație, ziceți-i și „mămuțarie“ după apuseni, deși e de origine evanghelică.

Și unul care nu știe din ce elemente se va zidi Biserica Sa și în decursul vremii ce viitor va avea.

O mișcare religioasă nu se poate concepe, decât pornită dela viață sufletească. Și aici nu e necesară o sfințenie făcătoare de minuni; ajunge din partea organizatorului o viață de creștin practicant, combatant organizator. Adevăratul om providențial nu ar trebui niciodată din ambiție, ci dintr'o necesitate internă. O mișcare religioasă nu poate să fie prea democratică (fie manifestată în proporții mici de reduse, de o simplă Reuniune Mariană), decât de comandă și ascultare. Deci, în consecință, aceste trebuie să fie caracterele Conducătorii: 1. om de chemare care să cheme, 2. om care să păstreze cu sfințenie secretele, și care nimeni nu are dreptul, decât în cazurile de necesități, ierarhia bisericească, 3. om care să mai treacă de o asociație religioasă de inițiativă tendința de a face și la distanță grupuri asemenea, adică ramificații, și se vor organiza numai aceia, pe cari îi va putea stăpâni. Biserica totdeauna a lucrat așa. De cenzurile de viață spirituală a legat celelalte, ca să nu se abordonate și datoare să asculte.

Este un dezastru la noi sistemul, că fiecărui asociație religioasă este autocefală, și că totuși face din când în când rapoarte, le cere la o autoritate de care nu depinde întru nimic, nici ca inițiativă, nici ca ascultare. Avem nevoie să se resimtă toți credincioșii într'o legătură organică?

(Va urma)

Fapt e că e așa de greu înțeleasă de orientali și sunt încă preoți cari „mulțumesc lui Dumnezeu“ că la noi încă nu s'a introdus celibatul obligator, ci „e admisă căsătoria preoților.“

Acuza pâr. Oct. Popa din „Unirea“ Nr. 28 c. cu argumente din Matricula botezaților încă nu prea stă împotriva celor spre cari se îndreaptă. Și iată de ce: Preoții, intelectualii și întreaga generație de azi, care nu vrea să genereze, nu este fiia spirituală, născută, crescută și catehizată de „preoțimea cea nouă“ care abia de câțiva ani „vrea“ să fie nouă, indiferent de vârstă, ci este fiia materială și și spirituală a celor două războaie din urmă: războiul mondial și războiul partidelor politice, în care tinerimea de atunci a fost ispitită, târîtă și exploatată în propagande de tot soiul. Deci cum vei secera spice de grâu, unde ai sămănat ciulini și polomidă?

Peste 10—15 ani, când copilașii cărora le împărțim acum iconițe „cu inima afară“ și cu care „facem negoț în Biserica“, vor ajunge să formeze familii și să aibă copii, vom dovedi chiar cu Matricula botezaților că, deși „am slujit în potire de aur“ nu ne-a fost „inima de lemn...“ Să medităm puțin realitatea!

Altă inovație latinizantă — pretinde pâr. Oct. Popa — că e și cultul Sf. Antoniu, deși cultul sfinților este o noțiune dogmatică, nu rituală; este o chestiune de credință care trebuie cunoscută precis. În primul rând fiecare sfânt, declarat ca atare (canonizat) de Biserică, este dat ca model de virtuți eroice pentru întreaga Biserică catolică de orice rit, și fiecare Biserică particulară, cu aprobarea celor în drept, are libertatea să-l cinstească cu cult privat și public, în ritul și limba liturgică a bisericii respective.

Dacă cultul Sf. Anton e inovație latinizantă, atunci cari sunt Sfinții, dela *Kerularie încoace*, pe care să-i putem cinsti și noi Uniții cu cult public? A doua notă a bisericii catolice — sfințenia — pentru orientali s'a încheiat doar cu cele opt veacuri prime cum zic dizidenții.

Eu sunt de acord și cu propunerea pâr. O. Popa referitoare la cultul Sf. Nicolae, mai ales dacă ne-ar fi premers cineva cu pilda.

Atât Sf. Nicolae, cât și Sf. Anton, sunt sfinți catolici, între care nu se pot clădi ziduri chinezești pe motive de rit, fără a cădea în concepția bizantină: forme fără fond și literă de tipic, care omoară spiritul, ducând apă la moara stilștilor.

Sf. Niceta Remesianul, apostolul Românilor, este latin sau bizantin? Cu ce cult se cinstește la noi și cu ce, la apuseni? (Sfântul?...). Contantin, Sf. Teodor, Patruzeci de mucenici, Sf. Paraschiva, etc. sunt latini sau bizantini? Ce cult li-se cuvine și unde? În Apus sau Răsărit? Nu aștept răspuns la aceste întrebări, ci îi notez numai pentru faptul — pe care mi-l amintesc foarte bine — că mai de demult aceștia aveau zi de sărbătoare „legată“ pe care acum nu le mai avem cu roșu în Calendar; în schimb Sf. Niceta de Remesiana, apostolul Românilor, este auzit de poporul credincios abia din 1931, când s'a editat noul Liturghier, fapte care dovedesc că nu „am păstrat — tocmai — întru toate formele Bisericii (orientale) răsăritene“ cum susține pâr. Oct. Popa.

Exagerările pentru „formele“ bizantine și teama de „latinizație“ în „cult“, „rit“, „tipic“, „disciplină“ și „organizare“ nu duc la mântuirea sufletelor și nici la unirea bisericilor românești, pentru că vedem bine pe frații ortodocși, că mai bucuroși fraternizează cu protestanții și cu anglicanii decât cu „uniații“,

deși nu ne-am certat vre-odată sau polemizat cu dânșii pentru forme orientale slav-bizantine românizate și latinizate de noi, apoi și de dânșii, ci tocmai contrarul: Intregă istoria bisericii românești, se razimă pe numeroși „pedestali istorici“ ortodocși cari susțin că păstrarea ființei și-a credinței noastre în mijlocul ereziilor luterane, calvine unitare și bogomile se datorește influenței apusene, exercitate la noi prin Biserica unită; că: „într'o vreme când orice mișcare se reflecta prin biserică, ortodoxismul nostru a fost evenimentul cel mai grav în urmări pentru dezvoltarea noastră culturală, că el ne-a legat pentru veacuri întregi cu cultura orientului, formând un zid despărțitor față de catolicismul vecinilor noștri din vest și din nord care ne-ar fi putut transmite cultura apuseană“. (Sextil Pușcariu).

Și acum de încheiere, și pentru a pune punct final chestiunii cu latinizația, mărturisesc că și „în practică“ eu unul sunt cu tot sufletul pentru păstrarea și urmarea cu sfințenie a ritului oriental, pentru că acest rit este comoara cea mai scumpă după Sf. Scriptură. În cărțile noastre liturgice se cuprinde toată Sf. Tradițiune și mai ales adevărurile negate de orientali dizidenți: Papalitatea, Purcederea Sf. Spirit, Purgatorul, Inaculata concepțiune, Infalibilitatea Papii etc. etc. Inșă nu sunt de acord cu multe din obiceiurile bisericii noastre a răsăritului, după moda autocefalilor dizidente pe care le-au moștenit „de mai bine de o mie de ani, îmbrăcate în formele ritului grecesc, slavizat în un timp“ și chiar „românizat“ sub formă de „rit românesc“, „rit național“: 1. Data Paștilor (cu stilștii). 2. Paștile în locul Sf. Impărtașanii, din ziua Invierii. 3. Stole fixe și grele — pe unele locuri — din care cauză s'au produs multe spărturi prin parohiile noastre. 4. Refuzul Sf. Taine, pentru lipsa de „parale.“ 5. Cuminecarea concubinarilor. 6. Demagogia preoților la concursul parohiilor. 7. Ponegrirea celibatului de unii confrăți căsătoriți. 8. Iubirea de argint în preocupările unor preoți. 9. Avortul și onania conjugală în familia unor preoți — (scandalul și pilda rea semănată în popor). 10. Preoția-carieră și preotul-funcționar, care toate le are: școală, talente, protecții, parohie, case parohiale, cele 32 jugăre cel puțin, stole grase, zi de clacă, gospodărie, nevastă, copii mai puțini... și sectanți mai mulți; mai are și alte atribuții pe la bănci, cooperative, silozuri, târguri... toate, toate le are, numai una singură îi lipsește: *spiritul de jertfă*.

Iată „năravuri de îndreptat“ și „lacune de umplut“ despre care am putea scrie sute de articole la „Unirea“ alături de pâr. I. Miclea.

Pr. Ioan Mihailu

Cuvântul de rămas bun al Regelui Carol II. La despărțirea sa de Tronul Regal al României, fostul nostru Suveran a adresat Neamului românesc, de care era să se despărteze în curând, cuvântul de rămas bun, pe care socotim că trebuie să-l reproducem în întregime:

ROMÂNI, Vremuri de adâncă tulburare și îngrijorare trec peste scumpa Mea Țară.

De acum 10 ani când am luat locul de adâncă răspundere de a fi cărmăciul patriei Mele, fără preget, fără odihnă și cu cea mai desăvârșită dragoste, M'am străduit de a face tot ce conștiința Mea îmi poruncește pentru binele României.

Azi zile de vitregie nespusă îndurează Țara, care se găsește în fața unor mari primejdii.

Aceste primejdii, vreau din marea Mea dragoste pentru acest pământ în care am fost născut și crescut, să le înlătur, trecând astăzi fiului Meu, pe care știu cât de mult îl iubiți, grelele sarcini ale domniei.

Făcând această jertfă pentru salvarea patriei, înalț cea mai caldă rugăciune ca ea să-I fie cât mai folositoare.

Lăsând poporului Meu pe scumpul Meu fiu, rog pe toți Românii să-L înconjoare cu cea mai caldă și mai desăvârșită credință și dragoste, ca să poată găsi în ele reazemul de care are atâta nevoie greaua-I răspundere ce de azi înainte apasă asupra umerilor săi fragezi.

Țara Mea să fie păzită de Dumnezeuul Părinților noștri, care să-i hărăzească un cânt mai falcic viitor.

Trăiască România!

CAROL R.

București, 6 Septembrie 1940.

Dela „Asociația foștilor elevi ai Blajului.” Asociația foștilor elevi ai Blajului, persoană morală și juridică, face un călduros apel către toți absolvenții dela toate școlile de a se înscrie ca membri, trimițându-și adresa lor pe adresa dlui *Prof. Grigore Pădureanu*, Str. I. Gh. Duca, 26, Blaj. Statutele Asociației le-am publicat în unul din numerele mai vechi ale „Unirii”. Incepem cu numărul acesta să publicăm numele acelor care s'au înscris până acum.

„Unirea”, gazetă pusă, în cei 50 de ani ai existenței sale, în slujba permanentelor interese ale Bisericii, neamului și școlilor de aci, înțelege să pună la dispoziție coloanele sale și pentru promovarea bunului mers al Asociației acesteia, care și-a fixat ca scop menținerea legăturilor sufletești între foștii elevi ai școlilor noastre din Blaj. Impărtășind în totul apelul de mai sus, ne adresăm și noi cititorilor și abonaților noștri cu îndemnul de a se înscrie ca membri.

Absolvenții Liceului „Sf. Vasile”, seria 1927|28:

1. *Albu Ionel*, preot Șeica mică, (jud. Târnava-Mare); 2. *Cârnațiu Ioan*, preot în Henig (jud. Alba); 3. *Cheșanu Nicolae*, notar în Curciu, (jud. Târnava-Mică); 4. *Cotta Nicolae*, contabil Primăria Tg. Mureș; 5. *Florea Nicolae*, preot Blaj; 6. *Gabriș Ioan*, procurist, Banca Patria, Blaj; 7. *Hațeganu Antoniu*, șef de secție, Garda Financiară, Lugoj; 8. *Iuoraș Gațton*, Directorul Tipografiei Seminarului, Blaj; 9. *Hintea Ioan*, avocat Cluj; 10. *Jidveian Vasile*, preot Sântamărie (Târnava-Mică); 11. *Laslo Ioan*, preot Alba-Iulia; 12. *Dr. Leluțiu Octavian*, medic veterinar, Hida (jud. Cluj); 13. *Dr. Marcu Vasile*, avocat, Agnita (jud. Târnava-Mare); 14. *Maxim Motoc*, pretor Cincul (Făgăraș); 15. *Oltean Nicolae*, preot, Cuciu (Turda); 16. *Onițiu Nicolae*, prof. Alba-Iulia; 17. *Ordean Simion*, funcționar C. F. R. Dumbrăveni; 18. *Dr. Pepelea Silviu*, preot Turda; 19. *Popa Ilie*, preot com. Peretu, (jud. Teleorman); 20. *Popa Ioan*, preot, Vârghiș (Odorhei); 21. *Sava Iuliu*, funcționar C. F. R. Cluj; 22. *Dr. Scrob Coriolan*, avocat, Câmpeni; 23. *Stoica Virgil*, profesor, Blaj; 24. *Dr. Suci Octavian*, notar, Ghelința (Trei Scaune); 25. *Surdu Mihail*, controlor șef financiar, București; 26. *Stan Octavian*, funcționar Prefectura (Mureș); 27. *Răchită Pavel*, notar com. Șeica mare; 28. *Dr. Vasu Nicolae*, avocat în contenciosul municipiului Brașov; 29. *Vintilă Nicolae*, profesor, Săliște (jud. Sibiu); 30. *Dr. Viola Z.*, avocat Cristur, (jud. Odorhei).

Seria celor înscriși în „Asociația foștilor elevi ai Blajului” se va continua.

Știri mărunte

Maj. Sa Elena e în Țară. Indată după urcarea pe tron a tânărului Suveran Mihai I, premierul Țării a rugat respectuos, telegrafic, pe Maj. Sa Elena, să ia primul tren și să vină dela Dresda „cu un minut mai de vreme, lângă prea tinărul Rege al Țării, spre a-i completa educația pe care Patria noastră și a Lui I-o dorește ferbinte”. Regina-Mamă a și plecat numai decât și acum se află lângă Fiul Său.

Desființarea demnității de Consilier Regal. Președintele Consiliului de Miniștri, d. gen. *Ion Antonescu*, folosindu-se de deplinătatea puterilor ce i-au fost date în Statul român, a desființat, pe data de 6 Sept. c., demnitățile de Consilier Regal.

Comisariatul Românilor din teritoriile evacuate. Cumplita tragedie prin care trecem, a făcut necesară înființarea unui organism nou: *Comisariatul general al Românilor din teritoriile evacuate.* Atribuțiunile acestui nou organism sunt următoarele: 1) Rezolvă toate problemele economice, sociale, culturale și juridice cari decurg din teritoriile evacuate; 2) repartizează populația evacuată pe teritoriul Statului; 3) urmărește și realizează integrarea acestei populații în viața națională, ținând seamă de interesele superioare de stat; 4) lucrează cu ajutorul inițiativei particulare, asociațiile și comitetele regionale locale, cari se vor ocupa de rezolvarea problemei populației evacuate, în limitele stabilite de Comisariatul general; 5) întocmește planul general de activitate și ia toate măsurile pentru aducerea lor la îndeplinire.

Locale. Sâmbăta viitoare, de Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală, pâr. *Dumitru Neda*, canonic mitropolitan, iar Duminică după Înălțarea Sf. Cruci va predica pâr. *Ioan Moldovanu*, canonic mitropolitan.

— Studențimea și tineretul școlar blăjen a aranjat Duminica trecută o impunătoare *manifestație națională*, la care a luat parte foarte multă lume. Manifestanții s'au oprit apoi în curtea Mitropoliei, țixându-o cu numărul lor mare. Le-a vorbit vibrant și adânc mișcat I. P. S. pâr. *Mitropolit Alexandru*, mângăindu-i în durerea lor nespusă cu perspectiva unui apropiat viitor la lumina căruia va pieri visul urîț de acum.

S'au interzis manifestațiile publice. Postul ministru de interne, gen. David Popescu, la fel cu fostul prim ministru I. Gurgutu, a interzis cu strictețe orice manifestație publică pentru pierderea Ardealului. Asta — așa se motivează interzicerea — „pentru a evita exploatarea durerii noastre de către inconștienți și irresponsabili” — Trei zile au fost, totuși, permise manifestațiile.

Spectacolele suspendate. Printr'o dispoziție a ministerului de interne au fost suspendate, până în 7 Septembrie c., spectacolele sub orice formă: varieteurii, curse de cai, reuniuni sportive, serate dansante, hori etc., precum și spectacolele muzicale și a muzicii, fie vorba chiar și de petreceri familiare.

Sunt, și vreau să rămână Români. Cu prilejul conferinței administrative, care s'a ținut în August c. la Bacău, la prefectura județului, o delegație de preoți romano-catolici, călugări franciscani conventuali, cari fac și pastorație la sate, s'au prezentat la prefectul județului înmânându-i un memoriu în numele populației catolice din acel județ. În acel memoriu se precizează că populația catolică din

jud. Bacău se socotește ca făcând parte, trup cu suflet, din neamul românesc și că s'a socotit pe sine vreodată cineva din populația ca fiind altceva decât român. În fruntea delegației era Preacuv. Dr. Ioan Pavel dela Liuzi-Călugăra.

Instituții mutate la Arad. Cum aflăm din *Ecoul* (5. IX. 40), Opera Română și Teatrul Național din Cluj vor fi mutate la Arad. Ministrul Cultelor și Artelor, d. Radu Buișteanu, ar fi și plecat la fața locului pentru a da dispoziții privitor la evacuarea și mutarea pomenitelor instituții.

Cioclii Franței. Exista, de mai de mult în Franța, așa zisa „*Confederație generală Muncii*”. Scopul ei primar era descristianizarea țării. În lupta aceasta, cum notează „*Neam Românesc*” au fost atrași toți învățătorii și învățătoarele (de stat). Cine se împotriva și pur și simplu, exclus din învățământ și înscris printr'un institutor, pe cât se poate, ev. Când plângerile celor dați afară (în ultim timp 80% !) ajungeau în parlament, la un secretar al Ministrului mason din „*Marele Ordin*”, discuția era închisă imediat.

Pelerinaj la Dragomireștii Maramureșului. S'au luat hotăriri ca de ziua Crucii acestui an să se țină la *Dragomireștii* din Episcopia de Nord, ca și în anii trecuți, un pelerinaj, care să aibă în fruntea sa pe pâr. canonic *Ludovic Vida* dela Baia-Mare. Programul acestei sărbători a sufletelor a și fost făcut cunoscut în apropiere și în depărtări. E prevăzut însă că în actuala stare de jale la margini din acele părți apucate sub călăuș asupritorului, pelerinajul plănuț nu se va ține.

Ceremonie tristă. Ieri după amiază făcut, în curtea spitalului din Blaj, prohodul celor doi aviatori de-ai noștri, căzuți la data în părțile Dejului. Sicriale cu rămășițele celor doi aviatori: locot. *Constantin Popa* și locot. *Luca Oprea*, au fost petrecute până la gura de ostășime ce le-a dat onorurile convenite o mare mulțime de blăjeni, preoți (pâr. canonic Victor Pop, Gh. Dănilă, I. Moldovan, Iuliu Maior, Dumitru Neda; pr. Alex. Oltar, Nic. Roman ș. a.) și mireni, și de muzicalitară. — Fie-le somnul lin!

Dela „Astra”. Se aduce la cunoștința tuturor, cari ar fi dorit să participe la *nărea generală a „Astrei”*, ce a fost convocată pentru zilele de 8 și 9 Septembrie a. c. la Sibiu, că din cauza gravelor și dureroaselor evenimente curente, această adunare se amână pentru o dată, care se va comunica mai târziu. Rugăm să faceți această amânare cunoscută în cercurile cele mai apropiate ale membrilor și prietenilor instituției noastre. *Dr. Moga* n. p. vicepreședinte, *Nicolae Băcilă* n. p. secretar.

Ziarul „România” suspendat. La cheierea gazetei aflăm, pe cale de radio, ziarul cotidian „*România*”, organ al „*Frontului Renașterii*” a fost suspendat. Totodată pornit cercetări spre a se constata de unde scos banii de lipsă pentru a ieși în condiții redacționale și tehnice cunoscute cari să deau puțința să concureze și chiar să intre sub anumite raporturi, celelalte cotidiene rămân, în dauna unei juste informații pentru la puternicii zilei stăpâni pe atâtea foștii mai mult ori mai puțin secrete.

Aviz. Exercițiile spirituale anuale ale Asociațiilor preoțești „*Sf. Nichita*” și „*Petru*” nu se vor ține din cauza evenimentelor în curs. — *Pr. Chinezu*.